

ZIEMIA POMORSKA

PISMO POŚWIĘCONE OBRONIE INTERESÓW ROLNICTWA, HANDLU, PRZEMYSŁU I RĘKODZIELA

PRENUMERATA

„ZIEMIA POMORSKA“ z tygodniowym dodatkiem ilustrowanym „GOŚĆ NIEDZIELNY“ wychodzi trzy razy w tygodniu, na wtorek, czwartek i sobotę. Przedpłata na pocztę wynosi kwartalnie 2 zł. 95 gr., miesięcznie 99 gr. W administracji kwartalnie 2 zł. 40 gr., miesięcznie 80 gr. Pod opaską w Polsce 1 zł. 60 gr. miesięcznie. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczanie pisma, a abonenci nie mają prawa do odszkodowania. Pojedynczy numer 10 groszy.

NIEMA KASZEB. BEZ POLONI - A BEZ KASZEB POLSCI

OGŁOSZENIA

Wiersz milimetry na stronie 6-lamowej 10 gr. Reklamy na stronie 3-lamowej — 40 gr. Reklamy w tekście na 1-szej stronie — 70 gr. Ogłoszenia skomplikowane i z zastrzeżeniem miejsca 10% droższe. Nekrologi 30% zniżki. Ogłoszenia drobne: wiersz napisowy — 15 gr., każde następne słowo — 5 gr. Dla poszukujących pracy 50% zniżki. Ruch towarzystw (wiersz redakcyjny) — 15 gr., komunikaty (wiersz redakcyjny) — 20 gr. Ogłoszenia zagraniczne 100% droższe. Za dokładność ogłoszeń, nadawanych telefonem, nie gwarantujemy.

Adres Redakcji i Administracji: „ZIEMIA POMORSKA“ — TORUŃ, ul. Piekary 43 — Telefon 341

Nr. 18

TORUŃ, czwartek 11 lutego 1926 r.

Rok II

Z działalności Województwa Pomorskiego w roku 1925.

Z okazji zjazdu dziennikarzy pomorskich, jaki się odbył ubiegłej soboty w Grudziądzu, Wojewoda Pomorski p. Dr. Wachowiak, udzielił przedstawicielom gazet naszej dzielnicy obszernego wywiadu o działalności Województwa Pomorskiego w roku ubiegłym.

Najprzód omówił p. wojewoda trudności natury politycznej. Kiedy się niechętnym Polsce czynnikom zagranicznym wydawało, że traktaty są świstkiem papieru i kiedy te same czynniki stały złośliwą akcją polityczną zaczęły niepokoić naród nasz, a Pomorze w szczególności, trzeba było z całą energią poprzeć czujność patriotycznego społeczeństwa pomorskiego wewnątrz i zwrócić uwagę rządu na akcje na zewnątrz, aby odeprzeć bezprawie i zakusy.

Usłużna wrogiem Polski pewna część prasy zagranicznej, o żadnej z ziem polskich tyle nie propagowała fałszów, co o Pomorzu. Doszło do tego, że przeciętny polityk zagraniczny zupełnie fałszywy nieraz miał obraz o rzeczywistości pomorskiej.

Uważałem wtedy za mój obowiązek w ramach moich uprawnień uczynić wszystko, aby sprostować te fałsze, szkodzące naszej dobrej sławie. Ku temu dały okazję wycieczki wybitnych gości zagranicznych, którzy w roku ubiegłym zwiedzili Pomorze. Byli przedstawiciele wybitni, kilkunastu narodów. Wszyscy bez wyjątku wyjeżdżali z przekonaniem, że inna jest na Pomorzu rzeczywistość od tych złośliwych plotek, które pewne czynniki systematycznie rozszerzały zagranicą na naszą szkodę. Jestem w posiadaniu szeregu pełnych zapału listów naszych gości, a prasa zagraniczna, pod wpływem doniesień naczynych świadków, niejednokrotnie zmieniła swoje dotychczasowe zdanie.

Sprawą najdrażliwszą roku ubiegłego, była sprawa optantów. Ponieważ w sprawie tej jestem stale zapytywany przez społeczeństwo i przez prasę, powtarzam tu to, co polecił mi oświadczyć w swem imieniu w dniu 28 października 1925 r. Rząd Polski, oświadczenie to brzmi:

„Aby zapobiedz mylnym pogłoskom, jakie pojawiły się na tle uchwały Rady Ministrów, dotyczącej optantów, z dnia 23 października 1925 r. jestem upoważniony do oświadczenia, że: wystąpieniem swoim Rząd Polski nie wyrzekł się bynajmniej swoich uprawnień w sprawie optantów, jakie mu daje Traktat Wersalski i Konwencja Wiedeńska, zawarta między Rządem Rzeszy a Polską w dn. 30 sierpnia 1924 r.

„Zawieszając wykonanie tych uprawnień, Rząd Polski chciał dać nowy dowód swego dążenia do usunięcia wszelkich tarc, któreby mogły zamącić nastrój pokoju, wytworzony w Locarno“.

„Po stworzeniu w Locarno między państwami reprezentowanymi na konferencji nastroju pokojowej, współpracy i systemu bezpieczeństwa, opartego o stwierdzenie nienaruszalności istniejących traktatów, a przez to nietykalność granic Polski, Rząd Polski może dać silniejszy wyraz swym pokojowym dążnościom, poświęcając szczególną uwagę ziemiom zachodnim Polski, a zwłaszcza Pomorzu, jednemu dostępowi Polski do morza“.

„Rząd Polski oczekuje, że doniosły jego krok pokojowy, przyjęty przez opinie europejską ze zrozumieniem i uznaniem, znajdzie należyta ocenę zarówno w łonie społeczeństwa polskiego, jak i u obywateli narodowości niemieckiej i poza granicami państwa.

Rząd czyniąc krok swój pokojowy powstrzymał na Pomorzu wydalenie 5350 optantów II i III grupy. Cyfra ta przewyższa 6000, jeżeli się weźmie w rachubę tych optantów II kategorii, którym pobyt już dawniej przedłużono. Następnie mówca przeszedł do położenia gospodarczego Pomorza. Ciężkie położenie gospodarcze, jakie kraj nasz przechodził w roku 1925, odbijało się w świetle sytuacji politycznej szczególnie dotkliwie na Pomorzu. Gospodarka w rolnictwie, rzemiośle, przemyśle i handlu oparta była na Pomorzu na kredycie. Rzecz jasna, że zupełna posucha kredytowa,

Piłsudski w Belwederze.

Wczoraj wieczorem p. Piłsudski był w Belwederze (na zaproszenie p. Prezydenta) i poruszył znowu sprawę ustawy o naczelnych władzach wojskowych.

Oświadczył on, że nie ma najmniejszego zamiaru dyskutować na temat ustawy, uważanej przez siebie za wadliwą i szkodliwą.

Kurjer Poranny powtarza pogłoskę, że gen. Żeligowski złoży w ciągu tygodnia podanie o dymisję, ponieważ nie udało mu się rozwiązać sprawy Piłsudskiego.

Wymiana więźniów między Polską a bolszewją.

W dniu 8 b. m. po południu na granicy polsko-sockiej w Kłosowie dokonano wzajemnej wymiany więźniów politycznych pomiędzy Polską a Związkiem Socjalistycznym Republik Rad. Przez stronę sowiecką zostali wydani ks. Bronisław Ussas, ks. Dmowski, Józef Łaskiewicz i Wiktorja Kowriço, przez stronę polską

zaś Anna Jaworska, Jan Braun, Julian Brun i Antoni Majewski. Z pośród wymienionych więźniów polskich ks. Ussas skazany był na długoletnie więzienie, pozostali zaś na karę śmierci. Wymianę przeprowadził ze strony Polski prezes delegacji repartycyjnej p. Wilhelm Kulikowski.

w zachodnich dzielnicach Polski tem straszniej dawała się we znaki. Do tego dochodzi i ta okoliczność, że z kredytów zagranicznych, płynących na Pomorze, korzystała mogła tylko część społeczeństwa pomorskiego i to obywatele narodowości niemieckiej. Gospodarczo rok 1925, i z tego względu szczególnie dla Pomorza był ciężki, że poprzedni rok był rokiem kłeski dla rolnictwa.

Opieka nad powiatami północnymi.

Naczelnym punktem programu mego w r. 1925, na Pomorzu, była opieka materialna i moralna szczególnie nad powiatami północnymi, które jako bezpośredni dostępowi Polski do morza, na szereg lat muszą być otaczane szczególniejszą opieką.

Nie chcę i nie mogę twierdzić, jakoby począwszy od przejścia Pomorza zrobiono wszystko, co zrobić trzeba było. Były błędy fatalne, które do dziś dają się we znaki. Byłby wszelako niesprawiedliwy sąd, któryby odmawiał rządowi w latach ostatnich dobrej woli i szczerych wysiłków. Dowodem, że Polska zaczyna rozumieć znaczenie Pomorza, to fakt, że rozpoczęto budowę portu w Gdyni. Jest to robota większa, niż zdala patrzącym wydawać by się mogło. Jest to robota która dla całej przyszłości wybrzeża i Pomorza ma decydujące znaczenie. Nie szczędziłem zabiegów, aby prace zostały jaknajbardziej przyspieszone. Polska wybudowała kolej na Helu, na jaką zaborcy mimo stałych projektów zdobyć się nie mogli. Polska wybudowała linię kolejową Kokoszkki Gdynia, Polska buduje obecnie magistralę kolejową, mającą połączyć Śląsk z wybrzeżem: linię Gdynia Bydgoszcz. Przejęty troską o rybaków zabiegałem u kompetentnych pp. Ministrów w sprawach portu rybackiego, na który wstawiono w budżet tegoroczny 200.000 zł.

Roboty publiczne.

Słyszy się często narzekania, że w dziedzinie robot publicznych małe widać ożywienie. Rzecz prosta, że konieczna reforma skarbowa nie sprzyja robotom inwestycyjnym. Ale rzadko kto wie, że rząd w r. 1925 na Pomorzu wydał około 2 i pół miliona złotych na roboty publiczne zwykle, nie mówiąc o budowie portu i nowych linii kolejowych.

Opieka społeczna.

Nie każdy też wie, iż na cele opieki społecznej na Pomorzu wydał rząd sumę 557.651,53 zł. idąc z pomocą zakładom krajowym, stowarzyszeniom, Magistratom, Komitetom i wszelkiego rodzaju zrzeszeniom opieki społecznej. Tytułem opieki społecznej nad optantami polskimi, wracającymi z Niemiec, wydatkowano 154,320 zł. W dziedzinie zdrowia publicznego są znaczne postępy. Pan Minister Spraw Wewnętrznych dla potrzeb wybrzeża ustanowił osobnego lekarza. Chcąc pójść na rękę ludności człuchowskiego odcinka powiatu chojnickiego, ustanowiono pomocnika lekarza powiatowego w Borowym Młynie, co razem z zaprowadzonymi przezemnie rokami administracyjnymi

w Lipnicy, jest dla ludności tamtejszej prawdziwą dogodnością.

Sprawy samorządowe.

W dziedzinie samorządu praca postępuje normalnie. Nowe korporacje samorządowe, wybrane w ciągu roku 1925, mają przed sobą ogromne zadania. Pragnąłbym tutaj wyrazić gorącą nadzieję, że korporacje te, pomnie ogromnej odpowiedzialności, jaka na nich ciąży, poświęcą się przedewszystkiem zagadnieniom gospodarczym, boć to jest ich głównym zadaniem. Pragnę przedewszystkiem, aby postawić nasz samorząd na jaknajwyższym poziomie.

W tym celu wysyłam stale moich delegatów na posiedzenia ciał samorządowych, a poleciłem także, aby opracowano podręcznik popularny dla użytku Sejmików i Rad Miejskich. Samorząd tylko wtenczas spełni należycie swe zadanie, jeżeli będzie miał wszędzie ludzi wyrobionych, ludzi dobrej woli, postępujących ciągle naprzód, pracujących na zasadach praworządności.

Propaganda narodowa.

Chciałbym jeszcze podnieść działalność Województwa na polu propagandy narodowej.

Praca ta szła w kierunku uświadomienia całego kraju, że Pomorze jest dziś kamieniem węgielnym samodzielnosci i przyszłości narodu. Wyniki tej propagandy są zupełnie zadawalające.

Mimo trudności finansowych roku ubiegłego, dziesiątki tysięcy rodaków z innych dzielnic Polski, a także goście zagranicznych zwiedziło Pomorze. Nie potrzebuje Panom mówić, co to ma za znaczenie polityczne. Cały szereg wybitnych osobistości i zrzeszeń poparł me wysiłki w tym kierunku. Wskażę na wielkie wydawnictwa ilustrowane, wskażę na czasopisma morskie, kupieckie i handlowe, wskażę na najpoważniejsze dzienniki, które zagadnieniom pomorskim poświęciły swa uwagę. Wielki pisarz, jakim był śp. Stefan Żeromski, do ostatnich dni swego życia myślał o Pomorzu, wybitny publicysta, jakim jest Bolesław Koskowski, poświęcił Pomorzu cały szereg artykułów pierwszorzędnych. Dr. Ślawski opublikował swe dzieło „Dostępowi Polski do morza a interesy Prus Wschodnich“, którego drugi nakład niebawem się ukaże. Ruchliwa korporacja studencka „Pomerania“ wydała cały szereg publikacji, dotyczących Pomorza. Wyszyły obszerne dziełka w obcych językach. Towarzystwo Naukowe w Toruniu, dzięki subwencjom rządowym i samorządowym, mogło wydać kilka dzieł w r. 1925.

Dla podniesienia kultury narodowej, zrobiono co było w ramach ludzkiej i finansowej możliwości. Rząd przyznał na me wnioski subwencje dla złączonych Teatrów w sumie 180,000 zł. Na konserwację zabytków, popieranie ruchu kulturalno-oświatowego, na popieranie przemysłu ludowego, popieranie sztuki, wydano w r. 1925 67.050 zł. 32 gr. W szeregu kościołach pro-

wadzone są roboty konserwatorskie — a w długim szeregu prac pierwsze miejsce zajmuje restauracja prastarej katedry w Chełmnie. Na Helu, przy pomocy rządu, postawiono kapliczkę. Suma kredytów, wydanych tytułem patronatu dla kościołów, wynosiła w r. 1925 273.000z ł.

Obraz tej propagandy narodowej byłby nie zupełny, gdyby nie wspomniał o wspaniałym przeglądzie naszej pracy — jaki podziwialiśmy na wystawie w Grudziądzu. Stwierdzam z tego miejsca publicznie że wystawa pomorska w r. 1925 urządzona była czynem wielkim i pierwszorzędnym, za który należy się podzięką wszystkim, którzy mózgiem, sercem czy rękami przyczynili się do tego pięknego dzieła. Wystawa Pomorska, której tyle poświęciliśmy w roku ubiegłym uwagi i pracy, była żywym dowodem, że na Pomorzu byliśmy, jesteśmy — będziemy.

Co Województwo dla wystawy zrobiło, nie potrzebuje stwierdzać, bo to znane jest Panom.

Następca Moraczewskiego?

P. Moraczewski oddał wczoraj urządowanie kierownikowi min. robót publicznych p. Rybczyńskiemu.

Jutro się zbiera centralny komitet P. P. S., który omówi sprawę drugiego przedstawiciela

Rzemiosło zorganizowało wystawę w Wąbrzeźnie. Była to wystawa skromna, ale nad wyraz pożyteczna. Województwo w roku obecnym wystąpi z inicjatywą urządzania podobnych wystaw w innych miastach Pomorza.

Rok 1926 na Pomorzu winien być poświęcony propagandzie wszystkich spraw pomorskich, a więc: portu nowych linii kolejowych, rozbudowie wybrzeża, turystyce.

W tym celu zamierzam w czasie najbliższym wystąpić z planem akcji na wzór organizacji francuskich, mających na celu popieranie ruchu przyjezdnych.

Ruch narodowy i społeczny w towarzystwach cieszył się gorącą opieką rządu. Stąd też nadzwyczajny rozwój, różnych placówek narodowych zwłaszcza w powiatach kaszubskich.

(Dokończenie nastąpi).

Zjazd dziennikarzy pomorskich w Grudziądzu.

W ubiegłą sobotę odbył się w Grudziądzu, na sali ratuszowej, Zjazd Syndykatu Dziennikarzy Pomorskich, w którym wzięło udział 23 redaktorów z Pomorza. Dziennikarzy powitał imieniem miasta p. prezydent Włodek, poczem przewodnictwo objął najstarszy wiekiem redaktor pan Rakowski z Grudziądza. Po sprawozdaniach, złożonych przez członków starego Zarządu, przystąpiono do wyborów nowego Zarządu. Wybrani zostali: prezesem p. Teska z Bydgoszczy, zastępcą p. Wasilewski z Grudziądza, sekretarzem p. Sobociński, skarbnikiem p. Kruszewski z Grudziądza.

Po skończeniu obrad zjazdu odbyła się kon-

ferencja dziennikarzy z przedstawicielami władz wojewódzkich i samorządowych, pod przewodnictwem p. wojewody dr. Wachowiaka.

Następnie odbył się obiad, wydany przez Syndykat na cześć p. wojewody, który podczas uczty wygłosił piękne przemówienie o współdziałaniu gazet z władzami.

Po obiedzie całe towarzystwo udało się do teatru, po przedstawieniu zaś odbył się w „Królewskim Dworze“ raut, w którym oprócz uczestników konferencji, wzięli udział również posłowie i senatorowie pomorscy, oraz przedstawiciele władz wojskowych, sądowych i Izby Rolniczej.

wisko to wysuwa klub pos. Chacińskiego. Omawiano także sprawę bydgoską i uchwalono zasadę, że w przyszłości w żadne kompromisy wyborcze wchodzić nie wolno bez wiedzy i zatwierdzenia zarządu głównego. Na najbliższym posiedzeniu Rady Naczelnej omawiany będzie stosunek Ch. D. do mniejszości narodowych.

Wzrost grupy Bryla.

Posel Stefan Tatarczak, wiceprezes Wyzwolenia wystąpił ze swego stronnictwa i wstąpił do grupy Bryla. Grupa Bryla zawiadomiła kancelarię sejmową, że liczy obecnie 28 posłów, a wskutek wejścia w porozumienie z Klubem Pracy (Thugutt) z 3 posłami kresowymi i dwoma secesjonistami Okonia przedstawia razem grupę 39 posłów, domaga się przeto zmiany klucza partyjnego przy układzie komisji.

Obwieszczenie

Prezesa Głównego Urzędu Likwidacyjnego w przedmiocie przeznaczenia do zbycia osad rentowych.

Celem zastosowania ustawy z dnia 28 lipca 1922 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 67, pozycja 602) w myśl par. 1 i 2 rozporzą-

dzienia Prezesa Głównego Urz. Likwidacyjnego z dnia 1-go grudnia 1922 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 112, pozycja 1025) przeznacza się do sprzedaży niżej wyszczególnione objekty likwidacyjne:

(Objaśnienie. Skróty znaczą: t = tom, k = karta, ob. = obszar w hektarach, pow. = powiat, wł. = dotychczasowy właściciel, a ostatnia suma znaczy przypuszczalna cena szacunkowa.)

(Dokończenie.)

- 62) Chełst, t. IV, k. 162, pow. Czarnków, 6,48,96 ha, wł. Fryderyk Siebert, 2.500 złotych.
- 63) Czarnków, t. XI, k. 438, pow. Czarnków, 0,89,10 ha, wł. Wilhelmina Huebener, 500 zł.
- 64) Czarnków, t. VIII, k. 525 i t. 29, k. 1225, pow. Czarnków, 17,87,37 ha, wł. Fryderyk Ulrich, 10.000 złotych.
- 65) Drawsko, t. a) 9, k. 326 i t. b) 30, k. 756, pow. Czarnków, a) 3,17,85 ha, b) nie podany, wł. spadk. Abrahama Kleisnera, 2.500 złotych.
- 66) Drawsko, k. 334, pow. Czarnków, 4,11,22 ha, wł. spadk. Fryderyka Pauli, 2.500 złotych.
- 67) Dzierżno W., k. 405, pow. Czarnków, 1,15,40 ha, wł. Karol Futterknecht, 700 złotych.
- 68) Kałędek, t. I, k. 1, pow. Czarnków, 0,27,21 ha, wł. Maks Henke i żona Ida z d. Lieske, 170 zł.
- 69) Kałędek t. I, k. 2, pow. Czarnków, 0,10,51 ha, wł. Berta Krenz z d. Manthey, 60 zł.
- 70) Kałędek, t. I, k. 3, pow. Czarnków, 4,06,28 ha, wł. Otton Lieske, 2.000 złotych.
- 71) Kałędek, t. I, k. 6, pow. Czarnków, 3,37,00 ha, wł. Emil Zick i żona Albertyna, 2.000 zł.
- 72) Kałędek, t. I, k. 9, pow. Czarnków, 0,17,93 ha, wł. Ewald Mathwig, 100 złotych.
- 73) Kałędek, t. I, k. 10, pow. Czarnków, 2,46,22 ha, wł. Fryderyk Ganske, 1.500 złotych. 0,43,26 ha, wł. Ryszard Driesner, 250 złotych.
- 75) Kałędek, k. 23, pow. Czarnków, 0,87,93 ha, wł. Bernard Koepp i żona Hilda z domu Kuske, 500 złotych.
- 76) Rosko, t. XI, k. 390/391 i t. XII, k. 395, pow. Czarnków, 7,92,20 ha, wł. Albert Maas, 4.800 złotych.
- 77) Sarbja t. IV, k. 195, pow. Czarnków, 25,43,43 ha, wł. Otton Gauer i żona Frieda z d. Kopplin, 15.000 złotych.
- 78) Walkowice, t. IV, k. 136, pow. Czarnków, 1,33,60 ha, wł. spadk. Ludwika Pontow, 800 złotych.
- 79) Wieleń, t. IX, k. 362, pow. Czarnków, 3,46,21 ha, wł. Ryszard Schulz i żona Joanna z d. Iwitz, 2.000 złotych.
- 80) Wieleń, k. 378 i 381, pow. Czarnków, 1,15,70 ha, wł. Fritz Marten, 700 złotych.
- 81) Wieleń, k. 412, pow. Czarnków, 6,20,27 ha, wł. spadk. Fryderyka i Idy Quast, 2.700 złotych.
- 82) Wieleń, t. II, k. 20, pow. Czarnków, 1,22,30 ha, wł. Gottlieb Pockrandt, 750 złotych.
- 83) Wieleń, k. 356, 402, pow. Czarnków, 2,15,50 ha, wł. Ernest Driesner, 1.000 złotych.
- 84) Wieleń, k. 11431, powiat Czarnków, 0,30,40 ha, wł. Fryderyk Driesner, 200 złotych.
- 85) Wieleń Wapniarnia, k. 268, 689, pow. Czarnków, 21,53,90 ha, wł. Paweł Koenig 12.000 złotych.
- 86) Wrzeszczyn, k. 26, powiat Czarnków, 14,90,70 ha, wł. Alwina Pflugradt z d. Siebert, 8.800 złotych.
- 87) Osiniec, t. III, k. 29, pow. Gniezno, 11,12,09 ha, wł. spadk. Wilhelma Bausmann, 6.700 złotych.
- 88) Skrzetuszewo, t. V, k. 40, pow. Gniezno, 1,30,14 ha, wł. Wilhelm Konitzke, 1.000 złotych.
- 89) Podzamcze, t. XVI, k. 544, pow. Kępno, 1,96,11 ha, wł. spadk. Andrzeja Klischka, 1.200 zł.
- 90) Wielka Kozia, k. 71, pow. Kępno, 3,22,50 ha, wł. spadk. Alberta Lichy, 1.300 złotych.
- 91) Lipówiec, t. II, k. 31, pow. Koźmin, 12,08,95 ha, wł. Gustaw Zink, 6.800 złotych.

Co słycać w świecie?

W Trybunale Rozjemczym.

Na zaproszenie przewodniczącego mieszanego Trybunału Rozjemczego polsko-niemieckiego w Paryżu p. R. Guex zbiorą się 2 marca w Paryżu rzeczoznawcy w składzie następującym: ze strony niemieckiej prof. Wyższej Szk. Rolniczej w Berlinie p. Aereboe; ze strony polskiej prof. Rolnictwa na Uniw. Poznańskim p. Wiktor Schramm; ze strony neutralnej: prof. Wyższ. Szk. Roln. w Olso p. Borgedahl — prof. Wyższ. Szk. Roln. w Kopenhadze p. Larsen — i dyr. Związku Urzędu alkoholicznego w Berlinie p. Tanher.

Celem konferencji będzie zapoznanie się rzeczoznawców ze skargą niemiecką, domagającą się dodatkowego odszkodowania dla byłych właścicieli zlikwidowanych posiadłości niemieckich.

Uchwały Zjazdu Chadecji.

W poniedziałek zakończyły się obrady zjazdu Chadecji. W rezultacie uchwalono zaufanie zarządowi głównemu, wskazano jednak, że klub Ch. D. ma za mały wpływ na rząd i żądano jeszcze jednej teki, mianowicie teki min. spraw wewnętrznych. Na stano-

— Mości książe — zawołał — nakoniec i mnie przyjdzie uwierzyć w cuda! ależ to prawdziwy cud! Dziedziczka, która była przedmiotem życzeń, przyjeżdża nam sama na grunt, tylko się schylić, aby ją wziąć. Na uczciwość, mości książe, nie rozumiem...

— Ale bo ty mnie nigdy nie rozumiesz — tracąc cierpliwość rzekł Robert, — ja niczego nie chcę, niczego nie pragnę, oprócz spokoju.

— To wnijdź do klasztoru — odparł Zenon. — Spokoju na świecie niema, a kto go żąda, chce rzeczy niemożliwej. Książę pragniesz idealów; trzeba się ich wyrzec, a poślubić rzeczywistość, jaka jest i z której jarzma wylamywać się nikt nie ma prawa. Tak, mości książe — dodał, — nie trzeba się ludzi, trzeba przestać marzyć, książę się „musisz“ ożenić, i ożenić bogato dla ocalenia rodziny, która innego ratunku nie rozumie i znaleźć nie potrafi. Surowe to są wyrazy z mojej strony, lecz podyktowane prawdziwą dla ich domu miłością i poszanowaniem. W innym składzie okoliczności powiedziałbym księciu: zostań wolnym, zostań przy małym, chodźmy, pracujmy, a odrodzi cię praca, da ci zdrowie duszy, będziesz szczęśliwym. Niestety! książę nie jesteś sam, miłość dla rodziny zmusza cię do ofiary fałszywym może, ale poszanowania godnym pojęciem. Niema więc wyboru, ofiarę z siebie musisz uczynić, trzeba ją podjąć mężnym sercem i wesołą twarzą.

Zenon mówił z zapalem, książę Robert, słuchając go pobladł; zdawało się, że się rozgniewa, lzy stanęły mu w oczach, wyprostował się, podniósł głowę, potem milczący podszedł do przyjaciela i uściśnął go serdecznie.

— Masz słuszność — zawołał głosem stłumionym — jesteś mi prawdziwym przyjacielem. Doświadczyłem cię. Stokroć ci dziękuję, oszczę-

dziłeś mi głupiej i niepotrzebnej walki. Idę do ojca. To mówiąc, wziął list generała i z nim pospieszył do szambelana.

Oddawna Brańsk nie wyglądał tak świetnie, jak na przyjęcie hrabiego Mościńskiego; szambelan zrozumiał, że to mogła być dla nich chwila stanowcza, z kolei więc kazał do siebie wolać wszystkich, którzy mu dopomóc mieli do tego wystąpienia. On sam, obciążony wiekiem, a więcej jeszcze nawyknięciem do obrachowania regularnego życia, niczem się zajmować nie mógł, nie mieszał się też zwykle do niczego; na ten raz jednak przełamał nieczynność, chciał własnymi ustami, których każde słowo było tu prawem i rozkazem, skłonić otaczających, aby mu nie zrobili wstydu. Obudziło też to niesłychaną gorliwość.

Szambelan nadto był i dumny i nawykłym do pewnych form, aby się komu z myśli swych chciał zwierzać; łatwo zresztą odgadywano, o co chodziło; nie mówiąc dla czego, przesadzali się wszyscy w staraniach, aby Brańsk w dawnym się blasku okazał. Czas był nadzwyczaj krótki, ale też tu starych zasobów nie brakło, szło tylko o umiejętnie ich użycie. W tej chwili prawie gdy Robert poszedł z listem do ojca, zrezygnowany odegrać swą rolę z całym talentem, na jaki się mógł zdobyć, poruszył się co we dworzę żyło.

Generał, w godzinę po wyprawieniu pierwszego posłańca, zmiarkował, iż i Wincentowicz i inni ludzie, pożyczeni na odpust ks. sufraganowi, mogli być w Brańsku potrzebni, rozmówił się więc z biskupem, oddzielono tych, bez których się obejść było można, i posłano ich na całą noc do domu.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

J. I. KRASZEWSKI

Morituri

(Ciąg dalszy.)

Książę Robert zaczął się śmiać jakimś dziwnym, przymuszonym śmiechem, w którym tylko znać było, iż rad był jakimkolwiek sposobem rozmowę nieznośną skrócić i odwrócić. Chodził po pokoju, poprawiał sprzęty, zsuwał książki, zdmuchiwał pyły, układał na stoliku niecierpliwie, ale twarz zachował spokojną jak zawsze i uśmiechniętą łagodnie. Dla odwrócenia może uwagi Zenona w tę stronę, począł oknem wyglądać w dziedziniec i nagle przyłożył szkiełko do oczów.

— Co to jest? posłaniec z listem z miasteczka? Co to może być?

Krótką chwilą upłynęła w milczeniu, służący księcia wszedł z listem na tacce. Książę Robert spojrział na kopertę niespokojny, poznał rękę generała i odpieczętował szybko. Zenon, odstąpiwszy na kilka kroków, spoglądał obojętnie. Twarz czytającego powłoka się chmurą, usta skrzywiły, czoło pomarszczyło. Rzucił list na stół i począł się przechadzać po pokoju, zaciąwszy wargi, co było u niego oznaką największego niezadowolenia.

Na skinienie, że odpowiedź niepotrzebna, służący wyszedł.

— Patrzże no, przeczytaj, jeśli chcesz — odezwał się książę — to prawdziwa fatalność! Człowiek tu nigdy spokoju mieć nie może, drzwi się nie zamykają. Znowu goście, i goście niepospolici. Generalowi udało się polowanie.

Podał list Zenonowi, któremu oczy błysnęły radością.

- 92) Sośniczyn, k. 58, pow. Krotoszyn, 17,59,84 ha, wł. Wilhelm Kroemer, 10.500 złotych.
- 93) Bełcin Nowy, t. I, k. 14, pow. Leszno, 6,65,88 ha, wł. Karol Wandelt, 3.950 złotych.
- 94) Gronowo, k. 33a, pow. Leszno, 0,42,60 ha, wł. spadk. Gottfrieda Gaertig, 300 złotych.
- 95) Jablonno, k. 408, 409, pow. Leszno, 1,02,27 ha, wł. Hermann Weber, 600 złotych.
- 96) Lasocice, t. III, k. 64 pow. Leszno, 24,62,52 ha, Gustaw Sundermeier i żona Marta, z d. Twelsiek, 14.000 złotych.
- 97) Przybin, t. I, k. 2, pow. Leszno, 2,97,40 ha, wł. Franciszek Nickisch, 1.800 złotych.
- 98) Zaborowo, k. 347, pow. Leszno, 0,28,21 ha, wł. spadk. Alberta Schulz, 200 złotych.
- 99) Głazewo, t. I, k. 7, pow. Międzychód, 23,46,14 ha, wł. Anna Weiss z d. Mithke, 13.000 złotych.
- 100) Radusz, k. 107 pow. Międzychód, 1,02,05 ha, wł. Maks Kuettner i żona Marta z d. Krueger, 1.500 złotych.
- 101) Świechocin, t. II, k. 58, 104, pow. Międzychód, 26,17,50 ha, Hieronim i Wanda Mueller, 15.700 złotych.
- 102) Głazewo, t. III, k. 49 i t. IV, k. 94, 25,65,40 ha, wł. Waldemar Stuerzbecher, 15.300 złotych.
- 103) Wielowieś, t. 20, k. 632, t. 20, k. 634, t. 20, k. 638, t. 22, k. 703, t. 27, k. 846, t. 28, k. 849, pow. Międzychód, 0,57,20 ha, wł. spadk. Ottona Bossc, 300 złotych.
- 104) Krzekatowo, t. IV, k. 62, pow. Mogilno, 21,51,05 ha, wł. Jakób Reidenbach i żona Luiza z d. Dann, 13.000 złotych.
- 105) Krzekatowo, t. IV, k. 64, pow. Mogilno, 16,56,20 ha, wł. Józef Prose, 10.000 złotych.
- 106) Krzekatowo, t. IV, k. 66, pow. Mogilno, 13,22,94 ha, wł. Karol Scheurer, 7.900 złotych.
- 107) Blaki, k. 5, pow. Nowy Tomysł, 3,88,58 ha, wł. Karol Eichberg i żona Anna, 2.350 złotych.
- 108) Glinno, t. IX, k. 353, pow. Nowy Tomysł, 0,95,39 ha, wł. Henryk Knoll i żona Wilhelmina z d. Gutsch, 300 złotych.
- 109) Jastrzębsko Nowe, t. V, k. 125, pow. Nowy Tomysł, 6,43,55 ha, wł. Paweł Mueller, 3.000 złotych.
- 110) Kozielaski, k. 41, pow. Nowy Tomysł, 0,72,20 ha, wł. Zofja Neumann, 500 złotych.
- 111) Sątopy, k. 40, powiat Nowy Tomysł, 17,22,50 ha, wł. Jan Diene Gott Tepper i żona Augusta, 10.000 złotych.
- 112) Stary Folwark, t. 28, k. 1092, pow. Nowy Tomysł, 5,13,30 ha, wł. Józef Weimann i żona Teofila z d. Griesche, 6.000 złotych.
- 113) Stary Tomysł, k. 17, pow. Nowy Tomysł, 0,03,81 ha, wł. Marjanna Schneider z d. Marczevska, 200 złotych.
- 114) Szklarka Trzcielska, t. I, k. 5, pow. Nowy Tomysł, 8,17,60 ha, wł. Ernest Mueller i żona Emilja z d. Muecke, 4.900 złotych.
- 115) Trzciel, t. 14, k. 573 i t. 29, k. 1119, pow. Nowy Tomysł, 1,72,70 ha, wł. Fryderyk, Anna i Ida Kllehr, 700 zł.
- 116) Trzciel, k. 956, 1104 i 1105, pow. Nowy Tomysł, 5,94,31 ha, wł. Adolf Jahnke i żona Emma z d. Hauffe, 3.000 złotych.
- 117) Trzciel, t. 22, k. 917, pow. Nowy Tomysł, 0,68,90 ha, wł. Gustaw Rabenau i żona Marja z d. Klose, 400 złotych.
- 118) Trzciel, t. 31, k. 1182, pow. Nowy Tomysł, 1,55,93 ha, wł. spadk. Wilhelma Weber, 1.000 złotych.
- 119) Trzciel wybud., t. 31, k. 1186, pow. Nowy Tomysł, 1,47,67 ha, wł. Jan Rossek, 900 złotych.
- 120) Zakrzewko, t. III, k. 62, pow. Nowy Tomysł, 3,04,08 ha, wł. Robert Mathes i spadk. Marji Mathes, 1.800 złotych.
- 121) Boguniewo, t. I, k. 18, pow. Oborniki, 20,41,08 ha, wł. August Midding, 12.300 złotych.
- 122) Jędrzejewo, k. 41, powiat Oborniki, 10,42,80 ha, wł. Albert Boehm i żona Emma z d. Suhrmann, 6.300 złotych.
- 123) Jędrzejewo, t. II, k. 45, pow. Oborniki, 61,66,63 ha, wł. Wilhelm Martens, 37.000 złotych.
- 124) Komorzewo, t. II, k. 53, pow. Oborniki, 15,36,70 ha, wł. Karol Koehn, 9.400 złotych.
- 125) Komorzewo, t. III, k. 59, pow. Oborniki, 14,59,73 ha, wł. Eljasz Moench, 11.000 złotych.
- 126) Komorzewo, t. III, k. 67, pow. Oborniki, 14,55,37 ha, wł. Jan Wurster i żona jego Marja, 8.700 złotych.
- 127) Bogdaj, pow. Odolanów, 3,00,00 ha, wł. Reinhold Genschorek, 1.500 złotych.
- 128) Bogdaj, k. 1, pow. Odolanów, 1,02,20 ha, wł. Fryderyk Schmidt, 600 złotych.
- 129) Bogdaj, k. 44 i 237, pow. Odolanów, 2,61,99 ha, wł. Jan Gross, 1.000 złotych.
- 130) Bogdaj, k. 104, pow. Odolanów, 11,26,15 ha, wł. Fryderyk i Fryderyka Reiche, Luiza Langner, Gertruda Piltz i Marta Benisch, 6.000 złotych.
- 131) Boników, k. 230, pow. Odolanów, 1,02,09 ha, wł. Michał Skowronek, 600 złotych.
- 132) Brzeziny, k. 35, pow. Odolanów, 0,30,00 ha, wł. spadk. Franciszka Jagusch, 200 złotych.
- 133) Czarnylas, k. 422, powiat Odolanów, 1,39,89 ha, wł. Ernest Brittschock, 800 złotych.
- 134) Czarnylas, t. XII, k. 448, pow. Odolanów, 1,39,00 ha, wł. Karol Bell, 1.000 złotych.
- 135) Chojniki, k. k. 86 i 282, pow. Odolanów, 2,83,00 ha, wł. Marja Wende, 300 złotych.
- 136) Dobrzec, k. 38, pow. Odolanów, 2,83,00 ha, wł. Gottlieb Kotzerke, 1.200 złotych.
- 137) Dobrzec, t. I, k. 7, pow. Odolanów, 0,18,00 ha, wł. Robert Kahle, 100 złotych.
- 138) Dobrzec, pow. Odolanów, 88,00,00 ha, wł. Henryk Reichenbach, 50.000 złotych.
- 139) Granowice, k. 281 i 306, pow. Odolanów, 2,63,59 ha, wł. Katarzyna Kramarek, 1.500 złotych.
- 140) Pawłów, k. 252 pow. Odolanów, 1,29,70 ha, wł. Karol Hunke z żoną Marją z d. Teichert, 700 złotych.
- 141) Przybyławice, t. I, k. 17, pow. Odolanów, 11,13,78 ha, wł. Hermann Timmermann i żona Wilhelmina z d. Stegmann, 6.700 złotych.
- 142) Sielunke, k. 14 i 9, pow. Odolanów, 2,70,20 ha, wł. Robert Weiss, 1.000 złotych.
- 143) Sośnie, k. 88, powiat Odolanów, 0,75,80 ha, wł. Mateusz Hallek, 450 złotych.
- 144) Starza, t. III, k. 42, pow. Odolanów, 0,49,80 ha, wł. Wincenty i Krystyna Binek, 300 złotych.
- 145) Starza, t. III, k. 38, powiat Odolanów, 5,18,60 ha, wł. Karol Harlak, 2.500 złotych.
- 146) Starza t. III, k. 39, pow. Odolanów, 2,69,01 ha, wł. Marja Streubel z d. Binek, 1.400 złotych.
- 147) Starza, t. III, k. 43, pow. Odolanów, 0,48,50 ha, wł. Krystyna Schwarz z d. Dugos, 300 złotych.
- 148) Starza, t. III, k. 41, pow. Odolanów, 4,36,60 ha, wł. Fryderyk Stein i żona Anna z d. Schadly, 2.000 złotych.
- 149) Kuźnica Kącka, t. III, k. 88, pow. Odolanów, 1,04,10 ha, wł. Augustyn Sawatzky, 650 złotych.
- 150) Szklarka Przygodziecka, pow. Odolanów, 1,81,71 ha, wł. Marja Guhra obecnie zam. Plutzińska, 1.000 złotych.
- 151) Szklarka, k. 82, pow. Odolanów, 3,20, 69 ha, wł. Józef Gabrisch i żona Rozyna, 1.090 złotych.
- 152) Uciechów, t. 25c, k. 107, pow. Odolanów, 1,35,60 ha, wł. Augustyn Skarupka, 700 złotych.
- 153) Niwki Książęce, t. I, k. 48, pow. Ostrzeszów, 2,25,50 ha, wł. Karol Bunk, 1.200 złotych.
- 154) Rybin, t. I, k. 33, pow. Ostrzeszów, 0,48,69 ha, wł. Karolina Lepka, 300 złotych.
- 155) Macewo, k. 8, pow. Pleszew, 31,86,43 ha, wł. Henryk Voss i Elżbieta Graetzer, 15 tysięcy złotych.
- 156) Sarbinowo, t. II, k. 30, pow. Poznań, 16,00,48 ha, wł. spadk. Fryderyka Pruessner, 9.600 złotych.
- 157) Sarbinowo, t. II, k. 37, pow. Poznań, 20,18,86 ha, wł. Fryderyk Mayer, 12.000 złotych.
- 158) Białykał, k. 36, pow. Rawicz, 0,03,10 ha, wł. Karol Gotterk, 500 złotych.
- 159) Golaszyn, t. II, k. 85, pow. Rawicz, 0,06,90 ha, wł. Otton Wallasch, 200 złotych.
- 160) Golaszyn, k. 205, pow. Rawicz, 0,25,56 ha, wł. spadk. Emila Kathe, 600 złotych.
- 161) Hallerowo, k. 7, pow. Rawicz, 2,02,11 ha, wł. spadk. Jan Regner, 1.200 złotych.
- 162) Jeziora k. 121, pow. Rawicz, 1,06,70 ha, wł. August Pluntke, 600 złotych.
- 163) Jeziora, t. 25c, k. 107, pow. Rawicz, 1,35,60 ha, wł. spadk. Andrzeja Maltzan, 800 złotych.
- 164) Jeziora, k. 60, pow. Rawicz, 1,54,20 ha, wł. Wilhelmina Dreilich, 900 złotych.
- 165) Jeziora, t. 25B, k. 66, pow. Rawicz, 1,11,30 ha, wł. Wilhelm Schoeppke, 600 złotych.
- 166) Janowo, k. 32 i 55, pow. Rawicz, 2,49,10 ha, wł. Paula Schwartz, 800 złotych.
- 167) Janowo, t. I, k. 27, pow. Rawicz, 1,37,90 ha, wł. Wilhelm Wersig i żona Paulina z d. Schwarz, 800 złotych.
- 168) Miejska Górka, k. 254, 503 pow. Rawicz, 0,70,70 ha, wł. Ernest Laske, Jan Karol Laske i żona jego Krystyna, 300 złotych.
- 169) Nadstawem, k. 42, pow. Rawicz, 0,12,50 ha, wł. Hermann Gubarschke i żona Marta z d. Hein, 150 złotych.
- 170) Sobialkowo, k. 30, pow. Rawicz, 2,32,76 ha, wł. Reinhold Schachscal, 1.400 złotych.
- 171) Szkaradowo, t. 23, k. 171,169, pow. Rawicz, 5,51,00 ha, wł. Wilhelm Bossog, 3.000 złotych.
- 172) Szkaradowo, k. 118, 267 i 365, Janowo k. 29, Jeziora 57 i 81, pow. Rawicz, 16,06,00 ha, wł. Wilhelm Mertner, 9.000 złotych.
- 173) Szkaradowo, k. 163, 351, pow. Rawicz, 3,13,10 ha, wł. Hermann Mertner, 1.800 złotych.
- 174) Sierakowo, k. 184, pow. Rawicz, 1,19,50 ha, wł. Hermann Wende, 600 złotych.
- 175) Masłowo, k. 31 i 66, Rawicz pole, k. 299, pow. Rawicz, 1,48,06 ha, wł. Robert Noetzig i żona Luiza z d. Kochloeffel, 800 złotych.
- 176) Szkaradowo, k. 151, 378, 36, pow. Rawicz, 5,72,30 ha, wł. Gustaw Schwarz, 3.000 złotych.
- 177) Szkaradowo, t. 23C, k. 389, t. 25B, k. 54, powiat Rawicz, 4,22,70 ha, wł. Wilhelm Schruttko, 2.000 złotych.
- 178) Szkaradowo, t. 23B, k. 124, 244, pow. Rawicz, 3,50,80 ha, wł. Gottlieb Riedel-Laske, 2.000 złotych.
- 179) Śląskowice, k. 66, pow. Rawicz, 6,06,78 ha, wł. Fryderyk Kusch i żona Ernestyna z d. Otto, 3.600 złotych.
- 180) Masłowo, k. 29, pow. Rawicz, 1,19,70 ha, wł. Anna Seidel, z d. Friedrich, 600 złotych.
- 181) Szkaradowo, t. 23F, k. 279, powiat Rawicz, 1,37,60 ha, wł. spadk. Adolfa Lachmann, 700 złotych.
- 182) Szkaradowo, t. 23G, k. 304, pow. Rawicz, 3,52,40 ha, wł. Emil Bereiter, 1.500 zł.
- 183) Jasionna, t. III, k. 80, pow. Szamotuły, 32,82,52 ha, wł. Inga Notnagel z d. Kohl, 8.100 zł.
- 184) Jabłowo, t. II, k. 29, pow. Szubin, 32,91,49 ha, wł. Erich Hempel, 19.600 zł.
- 185) Jabłowo, t. III, k. 55, pow. Szubin, 56,17,83 ha, wł. Karol Schmidt, 33.700 zł.
- 186) Łankowice, t. II, k. 19, pow. Szubin, 19,09,82 ha, wł. Hermann Westerkamp, 11.400 zł.
- 187) Łankowice, t. II, k. 22, pow. Szubin, 13,57,63 ha, wł. Wilhelm Jahnke, 8.100 zł.
- 188) Łankowice, t. II, k. 24, pow. Szubin, 24,96,31 ha, wł. Albert Ebert, 15.000 zł.
- 189) Kotusz, t. III, k. 126, pow. Śmigiel, 0,24,35 ha, wł. Ernest i Anna Kuhn, 500 zł.
- 190) Gowarzewo, t. I, k. 31, pow. Środa, 17,07,96 ha, wł. Wilhelm i Minna Buchholz, 10.200 zł.
- 191) Brzeźno Stare, t. III, k. 51, pow. Wągrówiec, 14,46,31 ha, wł. Fryderyk Guettel, 8.700 zł.
- 192) Gółka, t. II, k. 8, pow. Wągrówiec, 16,58,95 ha, wł. Paweł Schnelle i żona Katarzyna z d. Bach, 10.000 zł.
- 193) Golaszewo, t. I, k. pow. Wągrówiec, 119,08,29 ha, wł. Ryszard Jaeckel, 71.500 zł.
- 194) Grabowo, t. I, k. 22, pow. Wągrówiec, 12,65,76 ha, wł. August Piepenburg, 7.600 zł.
- 195) Łopiennica, t. II, k. 44, pow. Wągrówiec, 20,29,72 ha, wł. Fryderyk Tauscher, 12.000 zł.
- 196) Morakowo, k. 69, pow. Wągrówiec, 9,12,43 ha, wł. Ludwig Meyer, 5.500 zł.
- 197) Podlaski Wysokie, t. I, k. 4, pow. Wągrówiec, 17,17,01 ha, wł. Wilhelm Hobein, 10.000 zł.
- 198) Błońsko, t. IV, k. 143, pow. Wolsztyn, 0,06,73 ha, wł. Florentyna Burmann, 200 zł.
- 199) Guździn, t. I, k. 10, pow. Wolsztyn, 0,07,93 ha, wł. Karol Werner, 500 zł.
- 200) Jaromierz, t. V, k. 166, pow. Wolsztyn, 38,46,73 ha, wł. Fryderyk Galle i żona Anna z d. Krueger, 18.000 zł.
- 201) Jaromierz, t. VI, k. 178, pow. Wolsztyn, 16,27,54 ha, wł. Henryk Boeckling, 9.800 zł.
- 202) Kopanica, t. VIII, k. 424, pow. Wolsztyn, 1,14,00 ha, wł. Gottlieb Lange, 600 zł.
- 203) Mochy, k. 115 i 239, pow. Wolsztyn, 0,89,52 ha, wł. spadk. Andrzeja Faehr, 600 zł.
- 204) Nowa Boruja, k. 154, pow. Wolsztyn, 0,31,47 ha, wł. spadk. Wandy Johade, 200 zł.
- 205) Rataje, t. II, k. 88, pow. Wolsztyn, 0,60,30 ha, wł. Alwin Schneider i żona Otylja z d. Schulz, 300 zł.
- 206) Stara Boruja, t. VII, k. 254, pow. Wolsztyn, 0,08,85 ha, wł. Wilhelm Maslick, 500 zł.
- 207) Tuchorza Stara, k. 92, pow. Wolsztyn, 3,43,90 ha, wł. Wilhelm Stenschke, 2.100 zł.
- 208) Bługowice, t. II, k. 22, pow. Wyrzysk, 19,50,01 ha, wł. Otton Dahms i żona Emilja 11.700 zł.
- 209) Kijaszkowo, k. 6, pow. Wyrzysk, 10,04,46 ha, wł. Mikołaj Seip, 6.000 zł.
- 210) Kijaszkowo, k. 12, pow. Wyrzysk, 14,18,23 ha, wł. Gustaw Borchardt, 8.500 zł.
- 211) Kijaszkowo, t. 19, pow. Wyrzysk, 15,59,11 ha, wł. Henryk Schoenfeld, 9.300 zł.
- 212) Kijaszkowo, t. 24, pow. Wyrzysk, 13,74,99 ha, wł. Wilhelm Martini, 8.200 zł.
- 213) Wiktorowo, t. I, k. 22, pow. Wyrzysk, 13,52,43 ha, wł. spadk. Karola Horn, 8.100 zł.
- 214) Wiktorowo, t. I, k. 24, pow. Wyrzysk, 31,34,30 ha, wł. spadk. Jerzego Wicke, 19.100 zł.
- 215) Wiktorowo, t. II, k. 53, pow. Wyrzysk, 14,86,11 ha, wł. spadk. Augusta Schmidt, 8.800 zł.
- 216) Wiktorowo, t. II, k. 56, pow. Wyrzysk, 0,99,14 ha, wł. spadk. Hermana Kiepert, 600 zł.
- 217) Wiktorowo, t. III, k. 64, pow. Wyrzysk, 15,00,00 ha, wł. Jakób Reuter, 9.000 zł.
- 218) Wiktorowo, t. III, k. 65, pow. Wyrzysk, 15,94,30 ha, wł. Wilhelm Riens, 9.600 zł.
- 219) Wysoka Osada, k. 11, pow. Wyrzysk, 14,46,00 ha, wł. Gottlieb Mathaei, 8.700 zł.
- 220) Wysoka Osada, k. 27, pow. Wyrzysk, 15,77,31 ha, wł. Karol Sperling, 9.500 zł.
- 221) Brzyskorzystem, k. 17, pow. Żnin, 3,07,38 ha, wł. Ludwig Weltz 1.800 zł.
- 222) Izdebno, t. II, k. 22, pow. Żnin, 7,55,23 ha, wł. Marta Zellmer z d. Kiepert, 4.200 zł.
- 223) Janówiec wieś, t. III, k. 35, pow. Żnin, 19,04,01 ha, wł. Henryk i Anna Vogelsang, 11.000 zł.
- 224) Laskowo, k. 19, pow. Żnin, 16,95,22 ha, wł. Henzłotych.

1. Dane co do wysokości szacunku nie mają charakteru obowiązującego i służą tylko do orientacji; ostateczną cenę ustali Komitet Likwidacyjny w Poznaniu na podstawie urzędowego oszacowania rzeczoznawców.

2. Osoby reflektujące na nabycie powyższych obiektów mogą składać podania w ciągu dni 30, licząc od dnia ukazania się niniejszego w obwieszczenia w „Monitorze Polskim”, t. j. do 28 lutego 1926 r.

3. W podaniu należy dokładnie oznaczyć obiekt, na który się reflektuje (podać nazwę miejscowości, tom, kartę i powiat i załączyć:

a) świadectwo fachowości rolnej;
b) zaświadczenie poważnych instytucji społecznych lub finansowych że ubiegający się posiada odpowiedni fundusz na kupno, albo oświadczenie w miejsce przysięgi co do stanu majątkowego i rozporządzalnych funduszy petenta z dokładnym oznaczeniem, kiedy i jak wielką sumą pieniężną będzie mógł dysponować;

c) dowód złożenia wadium w wysokości 10 proc. przypuszczalnej sumy szacunkowej, które należy składać w Kasie Skarbowej w gotówce lub w papierach wartościowych o pupilarnej pewności do dyspozycji Komisarjatu Głównego Urzędu Likwidacyjnego w Poznaniu;

d) dla osób fizycznych dodatkowo: świadectwo moralności, krótki życiorys, urzędowe świadectwa (książki inwalidzkie) z armii polskiej i dowody odznaczeń wojskowych.

5) We wniosku dopuszczalne jest wymienienie kilku osad, o które ubiega się petent; w tym wypadku wadium musi odpowiadać najdroższej z wybranych osad.

6) Wniosek winien być należycie ostemplowany w wysokości 2 zł. od podania i 40 gr. od każdego załącznika; wszystkie znaczki stemplowe (a więc również od załączników) należy umieszczać na podaniu.

7) Podania nie odpowiadające powyższym warunkom nie będą rozpatrywane; tak samo nie będą brane pod uwagę załączniki, przesłane po terminie.

w/z Prezes Głównego Urzędu Likwidacyjnego:
(—) Z. Szczawiński.

Zawsze piękniejszą będzie Polka, chociaż tylko w białym muślinie, niżeli ze sztywnymi barki Niemka, chociaż w żółtym z dużymi parterowymi kwiatami grodeturze. Staszic.

Wiadomości z bliska i daleka.

Toruń dnia 10 lutego 1926 r.

Środa dnia 10 lutego Scholastyki p.

Wschód słońca 7.³⁰, Zachód słońca 17.0.

Wschód księżycy 5.⁵⁴, Zachód księżycy 14.4.

Czwartek dnia 11 lutego Eufrezyny p.

Wschód słońca 7.²⁸, Zachód słońca 17.²

Wschód księżycy 6.⁴⁸, Zachód księżycy 16.¹⁹

Teatr Miejski. — Dziś, w środę, dnia 10. II. raz jeszcze arcykomiczna, tętniąca szczerą wesołością operetka „Błękitna krew“, doskonale grana przez cały zespół naszej operetki. Jutro, w czwartek, o godz. 4-ej popol. (ceny najniższe) przedst. popularne z cyklu popularyzacji arcydzieł operowych — „Carmen“ Bizeta dla uczelni. — Wieczorem 2-gi i ostatni raz świetna, wysoce oryginalna groteska komedjowa Chiarelliego „Twarz i maska“ z p. Fiszermana i p. Dąbrowskim w rolach naczelnych. — Nader interesująca ta sztuka fascynuje widza niesamowitą syntezą tragedji z groteską. Ze względu na długość popol. przedstawienia, wieczorowe przedstawienie „Twarz i maska“ rozpocznie się wyjątkowo o godz. 8-ej wiecz.

Nowe napisy przy ulicach. Od kilku dni umieszcza się na narożnikach ulic nowe tablice, noszące nazwiska ulic.

Nieszczęśliwy wypadek. Nieszczęśliwy wypadek zdarzył się przy ul. Prostej. Z powodu poślizgnięcia upadła na bruk Jadwiga Sowińska tak nieszczęśliwie, że Pogotowie straży pożarnej musiało ją odstawić do szpitala miejskiego.

Kradzież. Złodzieje włamali się do mieszkania p. Łucji Kleinowej przy ul. Grudziądzkiej, skąd skradli różne artykuły żywnościowe.

Wykrycie złodzieja. Wykryto sprawcę kradzieży słoniny w Wojskowych Zakładach Żywnościowych. Sprawcą jest niejaki W. Sz. z Torunia.

Włamanie. Nieznani dotąd sprawcy usiłowali włamać się w nocy z 6 na 7 bm. do mieszkania prywatnego p. Wojewody. Dochodzenia w toku.

Aresztowanie. Pod zarzutem zgwałcenia przytrzymał tu niejakiś Bernarda B. z Rubinowa, pow. toruński.

Licytacja koni wojskowych. W dniach 16-go lutego, 19 lutego, 23 lutego i 26 lutego rb. o godz. 10 przedpoł. odbędą się w Toruniu na placu przed starostwem powiatowym licytacje koni wojskowych.

Sprzedana będzie każdorazowo większa ilość koni (kilkadziesiąt). Prawo uczestnictwa w licytacji posiadają wszyscy; rolnikom i posiadaczom nieruchomości, funkcjonariuszom w lasach państwowych, urzędnikom państw. i komunalnym oraz instytucjom dobroczynnym i społecznym, wykazującym się odnośnym zaświadczeniem władz I. Instancji wzgl. władz przełożonych, udzielane będą krótkoterminowe kredyty w splacie zakupionych koni.

Wybory do rad gminnych. W notatce umieszczonej pod powyższym nagłówkiem w nr. 17-ym „Ziemi Pomorskiej“ zaszedł błąd drukarski. Zdanie „W gminach tak większych...“ powinno brzmieć: W gminach tak większych (powyżej 101 wyborców) jak i mniejszych (poniżej 100 wyborców) nie będzie sołtys wybierany, jeżeli w roku 1923 wybrano tego samego, który urzędował już w okresie poprzednim, t. j. od 1920—1923 roku.

Legalizacja narzędzi mierniczych. Poszczególne interesowani otrzymają osobne zawiadzenia, którego dnia mają swoje miary podać wtórnemu legalizowaniu.

Obowiązkowi wtórnej legalizacji narzędzi mierniczych w obrocie publiczn. podlegają kupcy (hurtownicy i detaliści), handlarze, handlarze wędrowni, młyny, konsumy, stowarzyszenia rolnicze, mleczarnie, przedsiębiorstwa przemysłowe, rolnicy i wszystkie osoby ciągnące zawodowe zyski z jakiegokolwiek gałęzi rolnictwa a zatem z warzywnictwa, pasieki, rybołówstwa, hodowli drobiu i t. p. jak również spedytorzy, przedsiębiorstwa robót ziemnych, wagi magistrackie, oraz wagi należące do rzeźni miejskich, gazowni, kolejek, powiatowych i t. p.

Wtórne legalizowanie wszystkich przenośnych narzędzi mierniczych jak i przymiarów pojemników, odważników i wag musi odbywać w lokalu lotnego lub miejscowego Urzędu Miar na ten cel przeznaczony i tam należy przedmioty dostarczyć. Zgłaszanie narzędzi mierniczych do Urzędu Miar ma się odbywać w godzinach przedpołudniowych. Wszystkie narzędzia miernicze muszą być dokładnie oczyszczone i suche. Opłaty za czynności Urzędów Miar wpłaca się przed odebraniem narzędzi mierniczych. Wagi do ważenia bydła, wagi w gorzelnianach i wogóle wielkie wagi dziesiętne nośności od 750 kg. wzwyż muszą być legalizowane wtórnie na miejscu ich ustawienia.

Niestosujący się do obowiązku wtórnego legalizowania narzędzi mierniczych podlegają karze grzywny do 150 zł., a narzędzia miernicze przez nich przechowywane, zostaną skonfiskowane, względnie uniemożliwi się ich używanie.

Górzno. (Jarmark.) Dnia 17 lutego odbędzie się u nas jarmark na bydło, konie i świnie.

Grębocin, pow. toruński. (Wieczór muzykalno-wokalny.) W niedzielę, 14. bm. odbędzie się tutaj na sali p. Felskiej wieczór muzykalno-wokalny z udziałem chóru i orkiestry Seminarjum Nauczycielskiego z Torunia. Czysty zysk z wieczorka przeznaczony na zakup brakujących piszczałek do organów i dzwonów w kościele w Papowie Toruńskim.

Młyniec. (Ukaranie za kradzież.) Tutejszy mieszkaniec B. stawał przed sądem w Toruniu, oskarżony o kradzież otrąb i mąki z młyna w Młyńcu. Rozprawa wykazała, iż oskarżony nie tyle sam kradł, co namawiał do kradzieży Jezierskiego, pomocnika młynarskiego i Janowskiego, parobka i od nich znowu kupował. Dwaj wymienieni odbyli już karę, a dziś jako świadkowie potwierdzili fakty. Skradziony towar oblicza się na 25 ctr. mniej więcej. Sąd skazał oskarżonego za namawianie do kradzieży i paserstwo na 5 miesięcy więzienia.

Brodnica. (Z Sejmiku Powiatowego.) Nowo wybrany Sejmik Powiatowy odbył swe zebranie konstytucyjne 5. bm. Do Wydziału wybrano następujące osoby: Lisińskiego Antoniego z Moczadła, Sarnowskiego z Jabłonowa, Trędowicza z Szczuki, Grzywacza z Bobowa, Maraszyńskiego z Najmowa i dr. Siudowskiego z Przydatek.

Młyn Pólko, pow. brodnicki. (Pożar.) W ub. piątek o 7-ej rano spłonęła napelniona zbożem stodoła, własność p. Giesego. Ogień został prawdopodobnie podłożony, gdyż w ub. roku zalecono przyczepioną do stodoły kartkę z napisem, że stodoła się spali.

Sokolowo, pow. brodnicki. (Pożar.) Pożar wybuchł na majątku p. Franciszka Lesińskiego, niszcząc stóg słomy i młóckarnię parową z elektrowatorem.

Świecie. (1000 zł. dla bezrobotnych.) Z inicjatywy „Kółka Ziemiaków“, na którego czele stoi p. starościna drowa Bartzowa, urządzono w środę, 3. bm. herbatkę z tańcami w sali posiedzeń starostwa. Znakomicie ułożony program i doborowy bufet wywołał podziw i wielkie uznanie dla inicjatorów tego miłego i zarazem pożytecznego balu. Zysk, który ma wynosić przeszło 1000 zł., będzie przekazany na rzecz bezrobotnych.

Laskowice. (W rocznicę wkroczenia wojsk polskich.) Celem uczczenia szóstej rocznicy wkroczenia wojsk polskich do naszej wioski urządzono w niedzielę, 14. bm. na sali p. Kuhnerta przedstawienie amatorskie. Amatorzy wywiązali się ze swych zadań znakomicie. Dzieci szkolne upiękшыły tę uroczystość deklamacją. Powyższemu towarzystwu należy się pochwała i podzięk.

Gruczno. (Walne zebranie Sokola.) W niedzielę, dnia 31 stycznia b. r. odbyło się w Grucznie roczne walne zebranie Sokola, na które przybył dzielny druh Fr. Domachowski, jako reprezentant Okręgu III-go (wiceprezes) i druh Ponczek, zast. naczelnika okręgowego.

Zebranie zagal prezesa druha Grabowskiego, który też obradom przewodniczył. Druh prezes zdał krótkie sprawozdanie z czynności Zarządu, który po dłuższej przerwie zabiera się ochoczo do pracy na niwie sokolej. Druh sekretarz Paweł Zakrzewski referował, że zebrani odbyło się jedno walne i 4 plenarne — razem 5. Członków liczyło gniazdo 32 — nowych przyjęto 3, razem 35. Skarbnik druh Feliks Czajkowski zdej sprawozdanie kasowe, z którego wynika, że dochodu było 44,70 zł. — rozchodu 41,10 zł., pozostaje w kasie 3,60 zł.

Naczelnik druh K. Wollszlegier przedkładał walnemu zebraniu sprawozdanie techniczne: lekcji gimn. odbyło się wolnych 12, piłki nożnej 2, na boisku 1, razem 13.

Do Zarządu wybrano wszystkich dotychczasowych członków Zarządu i to: prezesem druha Stan. Grabowskiego, zast. prezesa druha Maks. Czajkowskiego, sekretarzem Pawła Zakrzewskiego, zast. sekr. Raszewskiego, skarbnikiem Feliksa Czajkowskiego. Naczelnikiem druha K. Wollszlegiera, podnaczelnikiem druha Walencia, — rewizorami kasy druhow: Juliana Krzyżanowskiego i Jana Raszewskiego. Chorąży został druh Antoni Śliwa, podchorąż. druhowie Stefan Turzyński i F. Ulatowski.

Bardzo serdecznie przemówił do zebranych w im. Zarządu Okręgu III. wiceprezes tegoż, druh Fr. Domachowski z Świecia.

Po odśpiewaniu „Ospaly i gnuśny“ zamknął druh prezes zebranie hasłem: „Czołem“.

Żukowo. (Z Tow. Powstańców i Wojaków.) Do najruchliwszych towarzystw naszej parafji należy tutejsze Tow. Powstańców i Wojaków, które odbyło doroczne walne zebranie 17-go stycznia. Tow. liczy 135 członków, z których setka stanęła do strzelania na nowowypudowanej strzelnicy. Wynik strzelania był bardzo dobry, gdyż 95 proc. biorących udział wypełniło stawione warunki. Najlepszym strzelcem okazał się drh. Maksymilian Hinc, który uzyskał pochwałę i dyplom. — Wybory do zarządu dały wnioskowi następujący: Borzyszkowski — prezes, Szmidt — zast. prezesa, Alojzy Block — skarbnik, Podjaski — sekretarz, B. Czarnecki z Leźna — komendant (po-

nownie), Maszota z Leźna — zast. komendanta, B. Czarnecki — referent oświatowy. Walne zebranie zamianowało dotychczasowego prezesa druha Zielkego z Glińca prezesem honorowym oraz uchwalenie własnej orkiestry, chóru i koła amatorskiego.

Brusy. (Smiała kradzież.) W nocy, z poniedziałku na wtorek dnia 1. bm. dokonano śmiałej kradzieży w składzie bławatów kupca p. Leonarda Wróblewskiego. Złodzieje wybili jedno z okien wystawowych, i włamali się do składu, zabrawszy kilka ubrań, płaszczy i t. d. i znikli bez śladu. O dokonanej kradzieży dowiedział się p. Wróblewski dopiero około godz. 8-ej rano. Wszczęto natychmiast energiczne śledztwo. Na miejsce kradzieży zjawił się komendant policji państwowej p. Trawicki wraz z tajną policją, oraz psem policyjnym z Chojnic. P. Wróblewski został tym razem poszkodowany na 4000 zł.

Garczyn. (Z Tow. Powst. i Woj.) Walne zebranie odbyło się przy udziale licznych członków. Sprawozdania zarządu wykazały wielką ruchliwość towarzystwa, co w wielkiej mierze jest zasługą nauczycieli pp. Fabisa i Guskiego. Na nowy zarząd wybrano dotychczasowy, co jest dowodem zgody i uznania zasług przez członków. Około towarzystwa starają się również członkowie honorowi, mianowicie ks. prob. Szłok i pp. Braunek i Kąkolowski.

Podnieść należy, że garczyńskie Tow. Powst. i Woj. organizuje stałą sekcję teatralną, która w wysokim stopniu przyczyni się do rozwoju tow. i jego popularności.

Za obecnego komendanta ustanowiono też regularne strzelania. Po walnym zebraniu nastąpiła zabawa taneczna, na której bawiono się ochoczo aż do rana.

Rozental, pow. lubawski. (Przedstawienie odegrane przez dzieci szkolne.) Przed kilku dniami staraniem miejscowego nauczyciela p. Falkowskiego odbyło się w lokalu p. Liczmińskiej bardzo piękne i żywe przedstawienie. — Odegrano dwie sztuczki „Jasełka“ i „Kolega z osłej ławki“, sztuczka z życia szkolnego, śpiewy, kolendy i deklamacje. Sala była przepełniona gośćmi z Rozentalu i okolicy. O zadowoleniu się przedstawieniem świadczyły liczne oklaski przyniesione młodym amatorom i amatorkom. Po przedstawieniu, przy dźwięcznej muzyce bawiła się młodzież wesoło i ochoczo. Z czystego zysku dzięki zabiegom nauczyciela, p. Falkowskiego, zakupiono odzież dla najuboższych dzieci. Troje dzieci ubrano od góry do dołu w nową odzież, prócz tego ofiarowano dosyć znaczną sumę na żłóbek. Ile uciechy i radości sprawiło to dzieciom, a przedewszystkiem tym, które wśród zimy prawie nagimi były, że mogły przed zimnem zabezpieczyć się. Jest to chwalebny i miły czyn, który powinien i innych pociągać za sobą.

Lipusz. (Z towarzystw.) Kółko Rolnicze rozwija się pomyślnie. Dnia 14 lutego odbędzie ono swój 25-letni jubileusz. Ustanowiło ono osobną listę kandydatów do rady gminnej, do której wciągnięci zostali przedstawiciele wszystkich warstw, ludzie, mający nie swoje wyłącznie dobro na oku, lecz i dobro ogółu.

W niedzielę, dnia 24 stycznia odbyło się walne zebranie Tow. Powst. i Wojaków. Towarzystwo, jak wynika ze sprawozdań zarządu, stara się wybitnie o oświatę ludności i uroczyste zebrania za pomocą licznych odczytów i przedstawień amatorskich. Członków jest kilkaset. Nowo wybrany zarząd składa się z następujących druhow: prezes — Osowski, zast. prezesa — Raszke, sekretarz — Turzyński, zast. sekr. — Kołpicki, skarbnik — Cyrzan, komendant — Sabicz, ławnicy — Kreft, Januszewski, rewizorzy — Pelowski, Podjaski, Formella, zast. rew. — Wróblewski, Koszmidor, stały korespondent do gazet — druh Gackowski. Towarzystwo weźmie czynny udział w obchodzie 25-letniego jubila. Kółka Rolniczego.

Starogard. (Zmiana na stanowisku starosty.) Krają pogłoski, że starosta tutejszy p. Bogacz ma opuścić nasze miasto.

Lebacz, pow. pucki. (Uroczystość w szkole.) Szkoła powszechna w Lebczu urządziła 10. bm. obchód objęcia Pomorza, połączony z przedstawieniem amatorskim. W uroczystości tej wzięli udział nie tylko szkoła, ale i mieszkańcy wioski.

Jastarnia. (Silna burza.) W przedostatnią sobotę stycznia szalała nad zatoką Pucka niezwykle silna burza. Zaskoczona nią kutry rybackie uchyliły pospiesznie do przystani. Tu jednak zauważono, że jeden z kutrów wraz z trzema rybakami z Jastarni walczy rozpaczliwie z groźnym żywiołem, starając się bezskutecznie dotrzeć do wybrzeża. Na ratunek zagrożonym pospieszył niezwłocznie miejscowy inspektor rybacki p. Edward Selteneich, na kutrze Alberta Arendta z Helu, i z narażeniem życia zdołał tonący kuter do brzegu przyholować. Okazało się, że gdyby nie szybka pomoc, byłby kuter wraz z załogą wskutek strzaskania motoru niebawem zatonał.

Nowemiasto. (Zgon byłego burmistrza.) W dniu 25 stycznia umarł w Berlinie długoletni, były burmistrz Nowogomiasta, śp. Adolf Liedke. Zwłoki zmarłego podług jego życzenia zostały przewiezione z Berlina do Nowogomiasta i pochowane na tutejszym cmentarzu katolickim, obok zwłok małżonki jego.

* **Nowemiasto.** (Pierwsze posiedzenie nowego Sejmiku Powiatowego.) Pierwsze posiedzenie nowego Sejmiku Powiatowego powiatu lubawskiego odbyło się 14 stycznia r. Po uroczystym nabożeństwie, które odprawił członek Sejmiku ks. prob. Zabrocki z Niem. Brzozia, udali się członkowie na salę posiedzeń. O godz. 11^{1/2} p. asesor Bazanowski zagał zebranie. Obecnych członków było 38, którzy podzielili się na trzy partje i to partja gospodarza 16 członków, P. S. L. (Piaś) 12 i N. P. R. 12, razem 40.

Po załatwieniu kilku spraw bieżących przystąpiono do wyboru członków do Wydziału Powiatowego i innych komisji.

Do Wydziału weszli: 1) Wiśniewski Franciszek, ogrodnik z Nowogomiasta; 2) Kruszewski Jan, rolnik z Prątnicy; 3) Milewski Stanisław, rolnik z Łąkorza; 4) Jarzębski Kazimierz, właśc. ziem. z Krzemienia; 5) Ossowski Bolesław, właśc. ziemski z Krzemienia; 6) Patera Franciszek, burmistrz z Lubawy. — Jako zastępcy: 1) Minder Paweł, rolnik z Zajczkowa; 2) Nadolski Franciszek, rolnik z Zajczkowa; 3) Niemiera Ignacy, zast. praw. z Nowogomiasta; 4) Rydlewski Ambroży, rolnik z Fijewa; 5) Serożyński Augustyn, rolnik z Lekart; 6) Bogdański Tadeusz, dzierż. dom. z Wawrowic.

Wybrano jako członka do Zarządu Powiatowej Kasy Oszczędności Serożyńskiego Augustyna, rolnika z Lekart, jako zastępcę Michczyńskiego Adama, urzędnika Pow. Kasy Chorych w Nowemiście.

* **Kościierzyna.** (Zniesienie sądu pokoju. — Kaszubski przemysł ludowy. — Jeszcze o sprzeniewierzeniu w Urzędzie Skarbowym.) Sąd pokoju zostaje z dniem 1 marca br. na mocy rozporządzenia p. ministra sprawiedliwości zwiniony. Zamiast sądu pokoju ustanawia się z dniem wspomnianym sąd lawniczy.

— Dnia 26 stycznia odbyło się w starostwie doroczne Walne Zebranie Pomorskiego Towarzystwa Popierania Przemysłu Ludowego. Starosta kościerski pan Kowalski złożył sprawozdanie z czynności Towarzystwa w ubiegłym roku, pan dyrektor Warszaw przedstawił stan kasowy „Bazaru”. Zebrani postanowili przyjęcie stałego instruktora rzeźbiarskiego, któryby uczył młodzież i dorosłych wyrabiania pięknych rzeźb. Wybrano p. Jana Zakrzewskiego. Postanowiono również popierać nadal „Bazar”, i w tym celu wyasygnowano 3000 zł. na zakup udziałów „Bazaru”. — Posiedzenie zostało zakończone zlikwidowaniem dawniejszego Towarzystwa Przemysłu Ludowego.

— Przeniewierca, o którego aresztowaniu donosiliśmy, nazwiskiem Zajac, był pomocnikiem Urzędu Skarbowego i dwa lata temu przybył z b. Kongresówki. Podobno zaraz po objęciu posady zaczął przywłaszczać sobie powierzone mu pieniądze. Brak obecny w kasie wynosi około 4900 złotych. Przeniewierca liczy dopiero 22 lata (!). Wykształcenie jego jest mniej niż średnie. Zadziwia wszystkich, jak można mu było powierzyć tak odpowiedzialne stanowisko i to nadmiar bez dostatecznej kontroli.

* **Lipusz,** pow. Kościierzyna. (25-lecie Kółka Rolniczego.) Kółko Rolnicze w Lipuszu obchodzi dnia 14 lutego 1926 roku swój 25-cio letni jubileusz. Program uroczystości jest następujący: 1) o godz. 8.00 uroczysta msza św. w kościele parafjalnym; 2) o godz. 15.30 przyjęcie gości na dworc; 3) o godz. 16.15 pochód z chorągiewami ulicami wioski; 4) o godz. 17.00 uroczyste zebranie z przemowami na sali p. Januszewskiego; 5) o godz. 18.00 wspólna kawa; 6) o godz. 19.00 koncert; 7) o godz. 22.00 zabawa taneczna.

* **Kleszczewo,** pow. kościerski. Na tle nieporozumień powstałych ostatnio pomiędzy komitetem budowy kościoła a bawącym tu dłuższy już czas w gościnie księdzem — amerykańcem, zakazała oberżystka p. F. odprawiania nabożeństw na do niej należącej sali. Wobec tego w niedzielę, 14 stycznia nabożeństwo odprawione zostało w miejscowej szkole.

W tym samym dniu w rezultacie kłótni, jaka wywiązała się na tle powyższej wspomnianego nieporozumienia pomiędzy kilkoma obywatelami, poturbowany został dość silnie p. P. z miejsca.

* **Chojnice.** (Z sejmiku powiatowego.) W środę, dnia 3. bm. odbyło się w sali starostwa pierwsze posiedzenie Sejmiku Powiatowego na powiat chojnicki. Na sejmik przybyli wszyscy członkowie w liczbie 48. Sejmik poprzęda uroczysta msza św. odprawiona przez ks. prob. Makowskiego.

O godz. 11 zagał p. starosta Popiel, witając członków i wskazując na ich obowiązki względem państwa i powiatu.

Następnie nastąpił wybór członków do Wydziału Powiatowego.

Zgłoszono następujące listy: Lista I. 1) Dr. Antoni Zemka z Czerska, 2) Aleksander Pestka z Brus, 3) Józef Słomiński z W. Głisna, 4) Piotr Hepka z Nowych Prus, 5) Franciszek Sabinarz z Legbada, 6) Teofil Krüger z Zapędowa.

Lista II. 1) Skwierawski Franciszek z Chojnic, 2) Felksi Paweł z Brus, 3) Zaboński Franciszek z Chojnic, 5) Bonin Franciszek z Chojnic, 6) Bembenek Józef z Chojnic, 7) Świątek Andrzej z Czerska,

8) Wojnowski Aleksander z Chojnic, 9) Rink Franciszek z Chojnic, 10) Rózek Marjan z Chojnic, 11) Zimny Kazimierz z Chojnic, 12) Przybylski Piotr z Chojnic.

Zgłoszone listy III, IV, i V, cofnięto. Lista VI. 1) Sikorski Stanisław, rolnik z W. Chełmów, 2) Dr. Sobierajczyk Alojzy, burmistrz z Chojnic, 3) Ostrowski Józef, drogerzysta z Czerska, 4) Chrzanowski Józef, rolnik ze Zbenin, 5) Piwonka Arnold, rolnik z Ostrowitego, 6) Bruski Jan, rolnik z Przytarni, 7) Ks. dz. Schulz Alfons, prob. z Konarzyn.

Lista VII. 1) Głowczewski Jan, rolnik z Lipienic, 2) Ostrowski Józef, drogerzysta z Czerska, 3) Bruski Jan, rolnik z Przytarni, 4) Piwonka Arnold, rolnik z Ostrowitego, 5) Ks. dz. Schulz Alfons, prob. z Konarzyn, 6) Sikorski Stanisław, obywatel z W. Chełmów. Pp. Ostrowski Józef, drogerzysta z Czerska, Piwonka Arnold, rolnik z Ostrowitego, Bruski Jan, rolnik z Przytarni i ks. dz. Schulz Alfons, prob. z Konarzyn, którzy są obecni na posiedzeniu, oświadczyli ustnie, że kandydować chcą jako kandydaci listy VII. Do listy VI dołączono pisemne oświadczenie pana szambelana Stanisława Sikorskiego.

W tajnym głosowaniu kartkami oddano głosów: na listę I — 16, na listę II — 6, na listę VI — 7, na listę VII — 19.

Do Wydziału Pow. wybrani zatem zostali z listy I, pp. Dr. Zemka z Czerska i Pestka z Brus, z listy II, p. Skwierawski z Chojnic, z listy VI, p. Sikorski z W. Chełmów, z listy VII, pp. Głowczewski z Lipienicy i Ostrowski z Czerska.

* **Nowacerkiew,** pow. chojnicki. (Kradzież.) Nieznani złodzieje wkradli się do zabudowań p. Bublitz w Nowejcerkwi na wybudowaniu. Zabrali kilka centnarów żyta, kilka sztuk drobiu i rozmaite mniejsze przedmioty. Sprowadzono następnego dnia psa policyjnego z Chojnic, aby sprawców wytropić. Wskutek świeżego śniegu jednak było wysledzenie niemożliwe.

* **Małzewo,** pow. tczewski. (Pożar.) We czwartek, 28 stycznia o 9 wieczorem wybuchł pożar u p. Piotra Machnikowskiego w Małzewie w sposób dotąd jeszcze niewyśledzony. Przypuszcza się, iż zachodzi podpalenie. Pastwą płomieni padła stodoła napełniona zbożem, paszą dla bydła i maszynami rolniczymi, jak również chlew z remizą.

* **Rajkowy,** pow. tczewski. (Kradzież.) W nocy z dnia 4 na 5 b. m. włamali się złodzieje do składu kupca p. Bernarda Czubka. Skradziono towarów bławatnych, trykotaży i galanterji wartości około 8 tysięcy złotych. Śledztwo w toku.

* **Dobrzyń.** (Bohaterski pies.) W okolicy Dobrzyńa zdarzył się wstrząsający wypadek, który nie zakończył się tragicznie jedynie dzięki bohaterstwu psa Burka. Przez zamrzniętą Wisłę przechodził rybak Józef Cichocki, a towarzyszył mu nieodstępny jego przyjaciel, pies. W pewnej chwili załamał się lód na rzece, a człowiek runął w wodę. I byłby niewątpliwie utonął, gdyby nie Burek, nauczony przez swego pana do ciągnięcia sieci po Wisłę. Pies schwytał rybaka za ubranie, a że był mocny w pysku, ciągnął go począł z całej siły na powierzchnię. Po półgodzinnej walce z żywiołem udało się wreszcie Cichockiemu wydobyć na płytsze miejsce i uniknąć w ten sposób śmierci. Bohaterski Burek otrzymał w nagrodę suty poczęstunek.

Ostatnie wiadomości.

Dymisja gen. Żeligowskiego.

Wczoraj późnym wieczorem zgłosił się do premj. Skrzyńskiego minister spraw wojsk. generał Żeligowski i zawiadomił, że dziś na posiedzeniu Rady Ministrów złoży prośbę o dymisję. Kwestja ta będzie przedmiotem obrad na dzisiejszym posiedzeniu Rady Ministrów.

O mandat Polski w Radzie Ligi.

Ambasador francuski w Londynie odwiedził angielskiego ministra spraw zagranicznych, Chamberlaina i odbył z nim długą naradę w sprawie zażartu włosko-niemieckiego, oraz w kwestji konieczności przyznania Polsce stałego mandatu w Radzie Ligi Narodów.

Zamach na policję.

W Sokolnikach pod Lwowem dokonano zamachu na przodownika policji, który padł trupem.

Likwidacja strajku telefonistek.

Na skutek żądań zarządcy, p. Urbanowicza, zarząd telefonów warszawskich przystąpił do rokowań z telefonistkami. Układy idą bardzo opornie.

Stan zdrowia ks. kard. Dalbora.

W stanie zdrowia ks. kardynała Dalbora nastąpiło wczoraj polepszenie. Chory przyjmował pożywienie. Niebezpieczeństwo jednak jeszcze nie minęło.

W sprawie biskupa dla Śląska niemieckiego.

„Taegliche Rundschau“ zaprzecza wiadomości, podanej przez „Goniec Śląski“, jakoby Watykan zamierzał dla niemieckiej części Śląska osobne biskupstwo.

Zaburzenia uliczne w Kaliszu.

W dniu 9 lutego o godz. 11 przed poł. przed Magistratem w Kaliszu zebrali się tłumy bezrobotnych, żądając pracy. Nie zadowolając się oświadczeniami przedstawicieli władzy, tłum wdarł się do gmachu magistratu i zaczął niszczyć urządzenie biurowe. Prezydenta miasta Szarasa poturbowano. Następnie rzucono się na posterunki policyjne i obrzucono je kamieniami, przyczem usiłowano rozbroić poszczególnych urzędników. Wezwany do pomocy konny oddział policji użył broni palnej. Raniono 5 osób z pośród tłumu. Ostatecznie wojsko wraz z policją rozproszyło tłumy. Zaburzenia trwały do godz. 9 wieczorem. Pod wieczór przybył wojewoda łódzki, p. Darowski.

Wniosek Niemiec o przyjęcie do Ligi Narodów.

Wniosek Niemiec o przyjęcie do Ligi Narodów odesłano wczoraj wieczór na ręce generalnego konsula niemieckiego w Genewie, który dziś doręczy notę sekretarzowi Ligi Narodów.

Kurs dolara.

Dolar w Warszawie 7.50. — Tendencja mocniejsza.

Lista osób, które nadesłały trafne rozwiązanie zagadki kołędowej.

(Ciąg dalszy.)

81) Kruszewski Filip z Łasina; 82) Krzyżanowski Franciszek z Brudzew; 83) Kruczkowska Jadwiga z Drzycimia; 84) Krauz Marja z Kłosowa; 85) Krefta Antoni z Staniszewa; 86) Kunz St. z Pogódek; 87) Kaczykowski Leon z Kełczyna; 88) Kania Stanisław z Kościierzyny; 89) Kalinowski Alfons z Wiechulca; 90) Komorowski Z z Grudziądza; 91) Kołodziejczyk Piotr z Zamkowej-Góry; 92) Kozicki Ignacy z Papowa; 93) Krieger F. z Jastrzębia; 94) Krużyńska Janina z Pływaczewa; 95) Kutowski Leonard z Bładowa; 96) Labridówna Anastazja z Wielk. Lasu; 97) Lachota Jan z Michala; 98) Leńska Jadwiga z Placht; 99) Lewalski Aleksander z Złotowa; 100) Lubiński Franciszek z Lipnicy; 101) Leszkowski Józef z Byszwałdu; 102) Lipiński Konrad z Zamkowej-Góry; 103) Łącki Andrzej z Starej Kiszewy; 104) Łęgowski Piotr z Lampusza; 105) Łukiewski Bronisław z Zielenia; 106) Łukaszeński Jan z Bratjana; 107) Łęgoska Marja z Lampusza; 108) Łącki Andrzej z Starej Kiszewy; 109) Mayer Jan z Rowist; 110) Manerowska M. z Dużych Krusin; 111) Matulewski Leon z Rogoźna; 112) Minejtówna W. z Pływaczewa; 113) Manerowski Gertr. z Łobodowa; 114) Matuszewska Wanda z Górnej Grupy; 115) Maleszkówna Anna z Grudziądza; 116) Naczyk Franciszek z Iłownicy; 117) Nelkowska Teresa z Swarcenowa; 118) Nelke Antoni z Raba; 119) Niemczyk Józef z Cerkwicy; 120) Nowak Franciszek z Małej Cerkwicy; 121) Noch Jakób z Jelenia; 122) Nitka Franciszek z Polsk. Brzozia.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Dział gospodarczy.

Taryfa płac w rolnictwie za miesiąc styczeń.

Wobec niezgodnienia pomiędzy organizacjami ceny żyta, obowiązującej do wypłaty na miesiąc styczeń 1926 r., zalecają organizacje pracodawców wypłacać według przeciętnej notowania giełdy poznańskiej od dnia 16. I. do 20. I. b. r. — za centnar pojedynczy żyta 9,92 zł.

Ręczniacy 5,79 zł.; stróże, skotarze, oprzątkacze, wartownicy 6,61 zł.; formale pracujący stale końmi 7,44 zł.; włódarki 8,27 zł.; owczarze kwalifikowani 9,09 zł.; rzemieślnicy bez narzędzi 13,23 zł.; rzemieślnicy z narzędziami 14,88 zł.

W powiatach gniewskim i tczewskim dla wszystkich kategorii ordynariuszy, oprócz rzemieślników wzamian obniżonej ordynarji pensje wynoszą o 3 ctr. rocznie więcej, t. j. miesięcznie 2 złote 48 gr., a w powiecie starogardzkim o 2 ctr. rocznie więcej, t. j. miesięcznie 1 złoty 65 groszy.

Dla rzemieślników w powiecie gniewskim i tczewskim wzamian obniżonej ordynarji pensje wynoszą o 2 ctr. rocznie więcej, t. j. miesięcznie 1 zł. 65 groszy, a w powiecie starogardzkim o 1 ctr. rocznie więcej, t. j. miesięcznie 83 groszy.

Płace dla zaciągu i wszystkich innych kategorii robotników rolnych określone są na cały rok gotówką w stosunku dziennym orzeczeniem Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej.

Sprzedaż wybrakowanych koni wojskowych.

W myśl rozkazu Min. Spraw Wojsk., w miesiącach lutym i marcu b. r., odbędzie się licytacja większej ilości koni wybrakowanych z wojska. Na terenie D. O. K. VIII. zostanie w ten sposób sprzedanych około 800 koni. Szczegółowe terminy mających się odbyć licytacji zostaną ogłoszone w swoim czasie przez Komendy Uzup. Koni. Prawo brania udziału w licytacji posiadają wszyscy. Aby umożliwić szerszemu ogółowi nabycie koni, Min. Spraw Wojsk. zezwoliło, by poza normalną sprzedażą koni za gotówkę, w niektórych niżej wymienionych wypadkach przyznawać nabywcom ulgi w zaplaceniu kupionych koni.

Komisja licytacyjna może przyznawać nabywcom krótkoterminowe kredyty na czas najdłużej do dnia 15 września 1926.

Z kredytów powyższych mogą korzystać tylko:

- rolnicy i posiadacze innych nieruchomości;
- instytucje dobroczynne i społeczne;
- osadnicy wojskowi;
- funkcjonariusze straży leśnej w lasach państwowych;
- urzędnicy państwowi i komunalni;
- w wyjątkowych wypadkach i inne osoby, które ze względu na swe stanowisko społeczne zasługują na pełne zaufanie.

Kredyty nie mogą być udzielane zawodowym handlarzom

koni i osobom nieznanym, nie dającym dostatecznej gwarancji wypłacalności.

Ulgi będą udzielane na podstawie zaświadczeń władz administracyjnych i instancji. Osoby, którym kredyt zostanie przyznany, zobowiązują się do terminowego zapłacenia długu do kasy tej formacji, z której koń zostanie sprzedany. Zaświadczenie władz administracyjnych i zobowiązania nabywców mają być sporządzone według wzoru, który otrzymały starostwa.

Obligacje kolejowe.

Urząd Pożyczek Państwowych podaje do publicznej wiadomości wykaz wylosowanych do amortyzacji obligacji serji I, 10-procentowej Pożyczki Kolejowej 1924 r. w dniu - lutego 1925 roku.

Obligacje 100-frankowe: 25001, 26000, 61001, 62000, 67001, 68000, 81001, 82000, 112001, 113000, 147000, 148000, 191001, 192000.

Obligacje 50-frankowe: 212001, 213000, 277001, 278000, 317001, 318000, 336001, 337000, 341001, 342000, 352001, 353000, 370001, 371000.

Obligacje 25-frankowe: 447001, 448000, 455001, 456000, 524001, 525000, 564001, 565000, 612001, 613000, 633001, 634000, 678001, 679000, 679001, 680000, 691001, 692000, 696001, 697000, 714001, 715000, 726001, 727000, 778001, 779000, 779001, 780000.

Wreszcie cały szereg obligacji 10-frankowych.

Tabela wygranych Loterii Państwowej V klasy.

I. dzień. 5,000 zł nr. 4361.

3,000 zł nr. 4894.

2,000 zł nr. 2458 33223.

1,000 zł nr. 21635 32562 35877 47367 52479 63249.

600 zł nr. 3143 14356 14992 16276 26606 28068 29465 304664

31512 32976 34075 39884 45566 47575 48317 52315 55377.

500 zł n-ry 2993 5017 8466 10877 15492 19157 21158 29047 34088 34197 36042 37630 38714 49408 51603 54264 56321.

400 zł n-ry 1753 4053 4492 5823 5945 6299 6727 8859 10754 19173 22265 22545 22602 26927 27810 28809 29280 31513 31591

33384 34039 35713 36572 37134 37174 37299 41528 43643 43780 44515 46001 48562 48657 48672 49887 50548 52362 52418 52705

56483 57220 58279 61086 61810 62014.

300 zł n-ry 1570 2606 3550 4251 4252 5083 7145 7205 7490 7535 7832 8729 9047 9071 9507 9555 9629 9703 9732 9813 9938

9941 10052 10369 10670 10710 12375 12667 12790 13042 13269 13967 14712 14761 15437 16604 16768 16772 17117 17779 19201

19239 19738 20048 20137 20418 21438 22175 22899 23183 23923 25037 25240 25660 25790 26624 26648 27014 27147 27883 28023

28210 28514 28925 30587 30856 30911 31021 31695 32263 32881 32937 33581 34223 35117 35426 35615 36027 36766 36859 36898

38605 39647 40162 42086 42088 42400 44579 45355 45663 46757 47703 48322 48932 49233 50744 50918 51326 52181 52396 53035

53207 53216 53457 53934 54030 54045 54077 54099 54663 54709 56343 58487 58857 58960 60364 60498 60501 60802 61155 61255

62354 63210 64550.

II dzień. 3,000 zł n-ry 34242 62893. 2,000 zł n-ry 6384 16714 19880 24463. 1,000 zł nr. 1470.

600 zł n-ry 7174 7247 11530 12538 14274 14968 15668 20813 22315 32456 34017 42475 46886 51276 56207 56477 64150.

500 zł n-ry 2201 4538 14576 19638 21597 21806 26206 36229 38016 43411 48253 51153.

400 zł n-ry 1752 6465 8070 10313 11797 13062 15379 15816 18879 19921 20529 22121 23571 24231 24477 25368 25617 26657

28642 33880 34463 35675 39055 45073 47365 48120 48902 49106 51289 51770 52061 52480 53357 57130 62469 64323.

300 zł n-ry 320 432 1058 1621 1667 2613 3397 3475 3851 3952 6388 6505 7020 7260 7848 9966 10204 10340 10758 11710

12141 12643 13069 13425 14311 14963 15318 16753 18111 19607

18610 18662 21351 22086 22109 22224 22788 23347 24264 24352 24567 24823 24916 24961 25606 27030 27283 27549 27647 28606 28857 29087 29874 30415 32538 32849 33863 34569 35035 36277 36472 37070 37492 37587 37616 38385 38464 38864 39314 39557 39701 39722 40239 40803 40939 41890 42000 42311 42596 43197 44049 44164 44506 44872 46900 47035 47234 48485 48522 49156 49650 50247 50669 50672 50728 50864 50937 52885 53279 53882 55073 55768 56101 56260 56653 56785 56876 57088 57125 57172 57705 57904 57985 58126 58205 58293 58436 58700 58919 59212 60240 60502 60811 61095 61980 62220 62866 63136 63550 63757 64311.

ZIEMIOPLODY.

Poznań, dnia 8 lutego 1926 r. Za 100 kg. loco stacja załadowcza: żyto 18.25—20.25, pszenica 32.00—34.00, jęczmień 20.00 do 21.00, jęczmień browarowy 21.00—23.00, owies 19.25—20.25, Mąka żytnia 70 proc. 31.25—32.25, mąka żytnia 65 proc. 32.75 do 33.75, mąka pszenna 65 proc. 52.00—53.00, ospa żytnia 13.25 do 14.25, ospa pszenna 15.00—16.00, płatki ziemn. 13.00—14.00, groch polny 28.00—29.00, groch Victoria 35.00—39.00, seradela 21.00—24.00, łubin niebieski 13.00—15.00, łubin złoty 16.00 do 18.00. — Tendencja spokojna.

MLEKO NA RATY!
dworskie przyjmuje **PIANINA**
w każdej ilości z miesięczną odpłatą
UL. STRUMYKOWA od 150-200 zł
róg ulicy Szewskiej 23 **Toruń**
w sklepie. 24 **Podgórna 22 b, II pr.**

Wysprzedaż

drewna sosnowego z wolnej ręki: każdej chwili w cenach: drągi w gromadach . . . 30 groszy za l. m. b.

gałęzie I kl. . . . . 1 zł i 1,20 zł za 1 mp.

walki okrągłe . . . . . 2,70 „ i 3,00 „ „ 1 „

„ szczerpane . . . . . 3,20 „ i 3,50 „ „ 1 „

szczyapy . . . . . 5,50 „ i 6,00 „ „ 1 „

kopalniaki I II III kl. w całych długościach wedle umowy. Platność do 14 dni od wystawienia asygnaty. Przy zakupach ponad 1000 zł możliwy kredyt za gwarancją. Dostawa do kolei 2—3 klm. łatwa, od metra 1,80 zł każdej chwili możliwa.

Państw. Nadleśn. Lipusz p. k. l. Pomorze

BACZNOŚCI

WAŻNE DLA KOŁEK ROLNICZYCH I KAŻDEGO.

Kosy karpackie ręcznie kute, ze stali szybko tnącej. Niesłychana nowość. Szczerliwy będzie, kto zaporna tą nadzwyczajną nowością. Kosa karpacka nadzwyczaj lekka, prawie w rękach jej nie czuć, najtwardsze trawy i zboża przecina dwa razy tyle co kosa zwykła. Gwarancja za każdą kosę karpacką, wymiana wolna na mój koszt. Pominąwszy, że tego roku kosy są kardzo drogie, moje kosy karpackie sprzedają jak najtaniej, gdyż chcą sobie zasłużyć na zaufanie.

długość	70	75	80	85	90	95	100	110	120 cm.
cena	6.50	7.—	7.50	8.—	8.50	9.—	9.50	11.—	11.50 zł.

Przy zamówieniach 10 szt. kos Karpackich jedenastą wysyłam bezpłatnie, za datkę konieczny, przy zapłacie gotówką z góry za każde 10 szt. kos 2 kosy za darmo, zatem koszta zaliczki zaoszczędzone, które sam ponoszę.

JÓZEF ILNICKI poczta DOLINA Małopolska.

Związek Rewizyjny Spółdzielni Rolniczych

W KRAKOWIE

ODDZIAŁ POMORSKI [2]

UL. SZEROKA Nr. 37 TORUN NR. TELEFONU 153

Założony z współudziałem Pomorskiego Towarzystwa Rolniczego, Pomorskiej Izby Rolniczej, Centralnego Towarzystwa Gospodarczego na Pomorzu i Stowarzyszenia Rolniczo-Handlowego

ma na celu:

Szerzenie oświaty Spółdzielczej wśród Rolnictwa Pomorza
Ożywienie spółdzielczości rolniczej na Pomorzu przez zakładanie nowych spółdzielni rolniczo-handlowych, mleczarskich, jajczarskich i kredytowych oraz przeciwdziałanie w likwidowaniu się istniejących spółdzielni rolniczych
Przeprowadza lustrację przez siły fachowe

Centralą kredytową Związku jest:
CENTRALNA KASA SPÓŁDZIELNI ROLNICZYCH W WARSZAWIE
Centralą handlową:
POMORSKI SYNDYKAT ROLNICZY S. A. W TORUNIU

Pomorski Syndykat Rolniczy w TORUNIU

Centralny organ handlowy Pomorskiego Tow. Rolniczego i Spółdzielni Rolniczo-Handlowych

Telefony: Toruń 435, 436, 153. Adr. telegr. „Hurtołn” skrz. pocz. 43.

oraz Oddziały Pomorsk. Stowarzyszenia Rolniczo-Handl. w

Brodnica - Chojnicach - Pelplinie - Wejherowie - Chełmie Nowemmieście - Wąbrzeźnie - Tczewie - Pucku - Kartuzach 1)

== **SPRZEDAŻ** == || == **ZAKUP** ==

nawozy sztuczne, węgiel, towary roln., artyk. budowl. || wszelkich Ziemiopłodów

Sp. Akc. Handlowo-Rolnicza „KOOPROLNA”

Związek Syndykatów Rolniczych i Stowarzyszeń Rolniczo-Handlowych
WARSZAWA, Kopernika 30, telef. 144-15

Dostarcza na dogodnych warunkach kredytowych za pośrednictwem Synykatów Rolniczych i Stowarzyszeń Rolniczo-Handlowych:

Nawozy sztuczne, artykuły budowlane, produkty naftowe nasiona, maszyny oraz wszelkie artykuły wchodzące w zakres rolnictwa.

Wyłączne przedstawicielstwo na Polskę:

Marshall Sons i Co Ltd. Grainsborough, England.

Lokomobile rolnicze, młocarnie parowe, lokomobile przemysłowe (stacjeony), walec parowe drogowe, motory spalinowe.

International Harvester Co. Chicago U. S. A.

Ciągówki Deeringa, narzędzia motokultury, żniwiarki, wiązalki, kosiarki Deeringa przyrządy żniwne, szpagat do wiązalek.

Podens A. G. Wismar in/M.

Siewniki do nawozów sztucznych systemu Westfalja „Obotrit”

Zakłady „Skoda” Pilzno.

Wirówki „Libella”

S-té Anonyme des Anciens Etablissements Hotchkiss et Cie à Paris France.

Samochody osobowe.

Cukrovar Kvasice u Kromerize (Morawa)

Jęczmień „Hanna” Proskovetza.

Allmänna Svenska Utsädeaktiebolaget. The General Swedish Seed Company L. t. d.
Nasiona zbóż.

posiada własne oddziały w Poznaniu, Katowicach, Gdańsku, Londynie oraz 184 biura sprzedaży w całym kraju zrzeszonych i współpracujących instytucji rolniczych.

POMORSKI BANK ROLNICZY
22 TORUŃ — ODDZIAŁ STAROGARD
BANK DEWIZOWY

Rozpowszechniajcie „Ziemie Pomorską”